

ДО  
ЕРДЖАН СЕБАЙТИН  
ДИРЕКТОР РИОСВ – ВАРНА  
Варна, ул. Ян Палах 4

МАРИЯН ЖЕЧЕВ  
КМЕТ ОБЩИНА ШАБЛА

КМЕТСКИ НАМЕСТНИК  
СЕЛО ГОРИЧАНЕ, ОБЩ. ШАБЛА

КМЕТСКИ НАМЕСТНИК  
СЕЛО ПРОЛЕЗ, ОБЩ. ШАБЛА

ОТ  
НИМЕКС-2004 ЕООД  
ЕИК 131198809. Адрес: 9002 Варна,  
ул.Ген.Колев №76, ет.3, ап.6  
Телефон: +359885000295; +359888212385  
Ел.поща: [office@gorichanewind.eu](mailto:office@gorichanewind.eu)  
Управител: ЮСИ КОРХОНЕН  
Лица за контакти: СТАНИСЛАВ ГОЧЕВ,  
КЕНЕТ ЛЕФКОВИЦ- упълномощени лица

ПРЕПИСКА В РИОСВ: № 26-00-3468  
ПО ИЗХ. № 26-00-3468/A77/22.11.2024г.

### ПИСМЕНО СТАНОВИЩЕ

по предложенията, препоръките, мненията и възраженията в резултат на обществено обсъждане на доклад за оценка на въздействието върху околната среда

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СЕБАЙТИН,  
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЖЕЧЕВ,  
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Настоящото становище е изготвено на основание чл. 17, ал. 5 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, проведено съвместно обществено обсъждане на доклад по ОВОС на 19.11.2024г. от 11:00ч. в сградата на кметство с.Горичане, и във връзка с постъпили мнения, препоръки и възражения по осъществяването на инвестиционно предложение за „Изграждане на седем ветрогенератора и промяна на техническите характеристики на същите- височина на кулата до 125м, диаметър на ротора до 163м, мощност до 8 MW“, в поземлени имоти: 58596.11.157, 58596.14.57 в землището на с. Пролез, община Шабла и поземлени имоти: 16095.14.193, 16095.14.189, с обособен път с идентификатор 16095.14.191; 16095.16.72, 16095.18.222 с обособен път с идентификатор 16095.18.224; 16095.28.134 в землището на с.Горичане, община Шабла.

Съвместното обществено обсъждане се проведе при спазване сроковете, нормативната уредба и указанията дадени от компетентния орган РИОСВ- Варна. Протоколът, изготвен от длъжностно лице, ведно с постъпилите писмени възражения и присъствен лист са предоставени на компетентния орган РИОСВ-Варна в нормативно определения срок.

**I. Аргументиран отговор по постъпило в срок писмено становище от Дебора Стоянова с вх.№510-5/18.11.2024г. на Община Шабла и вх.№26-00-3468/A75/18.11.2024г. на РИОСВ-Варна.**

В указания срок, представяме нашия аргументиран отговор по постъпилото становище на Дебора Стоянова, като считаме същото за неоснователно предвид следните съображения:

**1. Относно допустимостта на становището:**

Считаме, че има процедурно нарушение, тъй като не е изпратено до Възложителя „Нимекс-2004“ ЕООД, с копие до компетентния орган РИОСВ-Варна, т.е. не е спазена разпоредбата на чл.97, ал.6 от ЗООС.

**2. Относно основателността на становището:**

Неоснователно се твърди в становището, че е налице несъответствие между инвестиционното предложение и целите, принципите и ограниченията, заложиени в Общия устройствен план на Община Шабла и по-конкретно със Становище № 1-1/2019 по екологичната оценка на плана, издадено от Министерство на околната среда и водите. Изтъква се, че в становището по ЕО на ОУП е посочено, че от окончателния проект на ОУП трябва да отпаднат зоните за възобновяеми енергийни източници – вятърни генератори.

В раздел X от Правила и нормативи за прилагане на ОУП на Община Шабла, изготвен от екип от специалисти през 2017г. по възлагане на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, са предвидени следните изисквания, свързани с изграждане на съоръжения за производство на електрическа енергия от ВЕИ:

- обособяване на устройствени зони за изграждане и експлоатация на ветрогенераторни паркове ("Шабла-север" и "Шабла-юг");
- реализация на инвестиционните намерения само след извършване на цялостни проучвания относно енергийния потенциал, условията за свързване към разпределителната или преносната мрежа и за изграждане на обслужващите ги системи на инженерно-техническата инфраструктура. Както е видно от предоставените материали по доклада за ОВОС са извършени гореупоменатите цялостни проучвания, включително Възложителят разполага с договор за присъединяване към електропреносната мрежа на РБългария.
- застрояване само въз основа на подробен устройствен план, задължително разработен в обхват за цялата устройствена зона или на структурна част от нея.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството е възложило извършването на екологична оценка на проекта на ОУП на Община Шабла, в която се отчита, че общината попада в най-важния район на България по отношение на производството на енергия от възобновяеми източници. Посочено е, че съгласно Приоритет 7 на Регионалния план за развитие на Североизточния район за планиране 2014-2020 г. се насърчава изграждане на ВЕИ мощности, отдалечени от защитени зони и защитени територии, което ще гарантира енергийната сигурност на страната и достигане на 16% на енергията от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия до 2020 г. В нетехническото резюме към доклада за ЕО е предвидено в окончателния проект на ОУП да бъде добавен раздел за устройствения режим на земеделските територии, като се посочи изрично, че промяна на предназначението им за изграждане на ветрогенераторни паркове е допустимо единствено в обхвата на специалните зони „Шабла-север“ и „Шабла-юг“.

В Становище № 1-1/2019 по екологичната оценка на плана, издадено от Министерство на околната среда и водите е изразена положителна оценка към проекта на ОУП на Община Шабла и същият е съгласуван, при отчитане на следните препоръчани мерки и условия от значение и за инвестиционното намерение:

- запазване на забраната, въведена в Становище по екологична оценка № 1-2/2012г. на МОСВ относно Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници 2011-2020г., за провеждане на съгласувателни процедури по реда на ЗООС и ЗБР за вятърни генератори в защитени зони по "Натура 2000" в границите на Община Шабла и отпадане на забраната за останалата територия на Община Шабла след изтичане на действието на Националния план – "мерки и условия", б. А, т. 2 от Становище № 1-1/2019;
- от окончателния проект на ОУП да отпаднат зоните за ВЕИ (вятърни генератори) - "мерки и условия", б. А, т. 3 от Становище № 1-1/2019;
- ветроенергийните паркове, западно от защитена зона BG0000156 "Шабленски езерен комплекс", да имат система за ранно оповестяване и мониторинг на ята мигриращи птици и своевременно изключване на съоръженията при опасност от сблъсък - "мерки и условия", б. Б, т. 5.5 от Становище № 1-1/2019.

Видно е, че Становище №1-1/2019 на МОСВ не изключва по принцип реализацията на ИП за ветрогенератори на територията на Община Шабла, като макар да указва премахване на специалните зони за ветрогенератори, допуска процедиране на ИП за ветрогенератори на територията на отделни имоти, разположени в устройствената зона за земеделски нужди и дава специални предписания във връзка с наличие на система за ранно оповестяване и мониторинг на ята мигриращи птици. Такава система за ранно оповестяване от ново поколение е предвидена и при настоящото ИП.

Посочените мерки и условия в Становище № 1-1/2019 на МОСВ са изцяло интегрирани в окончателния проект на ОУП на Община Шабла, като в правилата и нормативите за прилагането му, в раздела за изискванията, свързани с изграждането на съоръжения за производство на електрическа енергия от ВЕИ, са отпаднали досегашните текстове за обособяване на специални устройствени зони за ветрогенератори и са създадени нови разпоредби (чл. 35), които предвиждат, че в отделни поземлени имоти в устройствената зона за земеделски нужди, извън териториите на защитените зони по "Натура 2000", е допустимо изграждането на вятърни генератори след извършване на цялостни проучвания относно енергийния потенциал, условията за свързване към разпределителната или преносната мрежа и за изграждане на обслужващите ги системи на инженерно-техническата инфраструктура. Съоръженията следва да имат система за ранно оповестяване и мониторинг на ята мигриращи птици и своевременно изключване на съоръженията при опасност от сблъсък.

С писмо изх.№ К-1530-1/15.09.2021г. на Община Шабла, кметът на Община Шабла потвърди, че площадките на ветрогенераторите – предмет на ИП на Нимекс-2004 ЕООД са включени в окончателния проект на ОУП на общината в устройствена зона „Тевк“ /терени за площни обекти на техническата инфраструктура/, видно и от Схема 3 на окончателния проект на ОУП. В т.8.5.1 от обяснителната записка на одобрения ОУП, Община Шабла определя развитието на сектор „Възобновяеми източници“ и конкретно на вятърни електрически централи като целесъобразно, предвид големия ветрови потенциал в района за изграждане на вятърни електрически централи.

**Неоснователно е твърдението, че процедурата по ОВОС на инвестиционното предложение на „Нимекс-2004“ ЕООД е несъвместима с екологичната оценка на ОУП на Община Шабла, както и че РИОСВ няма правомощия да допуска развитие на проекта. Твърдението се базира на отделни, извадени от контекста, условия на екологичната оценка на одобрения ОУП.**

**Неоснователно се твърди, че индустриализацията на ландшафта чрез изграждане на вятърни генератори ще доведе до необратимо увреждане на културния и природен капитал в района.**

Проектът за вятърен парк е в съответствие с разпоредбите на приложимото законодателство. Разположението на ветрогенераторите попада в посочената в приетия ОУП на община Шабла, устройствена зона за площни обекти на техническата инфраструктура. Спазени са всички процедури в хода на развитие. В ДОВОС е разгледано въздействието върху ландшафта в раздел 6.6, стр. 191-196, и е установено че „не се променят гледки в райони с туристическа ползваемост“ и „е възможно да се окаже известно по-съществено локално въздействие върху изгледните пространства в район без ценни ландшафти и характерни гледки, при това отдалечен от главната пътна мрежа, крайбрежието и територии ползвани за туризъм и отдих“.

Твърдението за „необратимо увреждане на културния и природния капитал на региона“ не е обосновано. Въздействието на ИП върху природата и общество е подробно разгледано в ДОВОС и не е констатирано необратимо увреждане.

**Неоснователно е твърдението, че противопоставянето на такива проекти е въпрос не само от местен интерес, но и на защита на универсалните ценности.**

Относно местния и държавен интерес, подробно сме изложили в доклада по ОВОС (и включително в деня на общественото обсъждане) положителните социални и икономически аспекти от реализиране на проекта, както за местната икономика, така и приносът към държавната политика относно производството на зелена енергия и към независимостта на РБългария на енергийния пазар, в т.ч. са предотвратяване вредата, която би нанесло върху компонентите на околната среда и човешкото здраве производството на същото количество електроенергия по конвенционален способ; намаляването на вредните емисии на въглероден диоксид в атмосферата, тъй като инсталираната мощност от вятърния парк ще произведе над 170 млн. kWh електроенергия и ще предотврати изхвърлянето на 270 000t CO<sub>2</sub>, съдействие за изпълнението на т.н. "зелена сделка", съгласно целите на ЕС за постигане на климатична неутралност до 2050 г. и намаляване емисиите на въглероден двуокис с 55% до 2030 г.; съдействие за изпълнението на национални цели съгласно актуализирания Интегриран план в областта на енергетиката и климат /ИНПЕК/ до 2030 г., който включва задължителните цели за общия дял на ВИ до 2030 г.

Социалният ефект за района, от реализиране на проекта, е осигуряването на допълнителни доходи и работни места на територията на общината, както и подобрене на обществената пътна и комуникационна инфраструктура в с. Горичане и с. Пролез, чрез възстановяване на основния път към селата и продължението на оптичната мрежа от подстанцията до селата за интернет свързаност. Това ще допринесе за значителното подобряване на местната инфраструктура.

Ще има съществен положителен ефект върху местната икономика, тъй като ще се открият най-малко 30 постоянни работни места за обслужването на вятърния парк; ще се осигури постоянен доход за повече от 30 местни семейства, за повече от 35 години; по време на строителството ще бъдат ангажирани над 100 души; ще се инвестират 30 милиона евро в преки строителни дейности; планиран е над 1 милион евро годишен бюджет за поддръжка, наеми и отчисления към общината, в дългосрочен план това са възнаграждения на обслужващия персонал и фирми, постъпления от годишни наеми, местни данъци и такси, от различни административни услуги и разрешителни; местни жители, собственици на поземлени имоти, вече получават и ще получават в дългосрочен план, парични средства на основание учредени вещни права за ползване и строеж, както и сервитутни права. Това ще се отрази изключително добре на живота и здравето на местното население, би подобрило не само тяхното благосъстояние, а и това на семействата и техните наследниците.

Ще има съществени ползи за местния бизнес, тъй като местни строителни компании ще бъдат включени в изграждането на парка; ще се използват местни доставчици за повечето строителни материали, което ще увеличи приходите за бизнеса в региона; допълнителните ползи от всичко това е, че ще се повиши цената на имотите и ще се увеличи търсенето на туристическата база.

Считаме че, становището на г-жа Стоянова не е представително за туристическия бранш. По линията на консултации със заинтересовани лица сме уведомили Сдружението за туризма на Калиакра за измененото ИП и не сме получили никакъв отговор.

**II. Аргументиран отговор по постъпилото в срок писмено становище от Българско дружество за защита на птиците (БДЗП) – вх.№510-6/18.11.2024г. на Община Шабла и вх.№26-00-3468/A76/18.11.2024г. на РИОСВ-Варна.**

Становището не подкрепя осъществяването на инвестиционното предложение, с основни аргументи, че се намира на територия с неприемливо висок риск за птиците от изграждане на ветрогенератори и с реализирането си ще доведе до пасивна загуба на подходящи хранителни местообитания за червеногушата гъска. В допълнение, отправени са многобройни критики към качеството на ДОВОС и ДОСВ, които сме анализирали задълбочено по-долу.

1. Относно твърдението, че инвестиционното предложение се намира на територия с неприемливо висок риск за птиците от изграждане на ветрогенератори.

БДЗП сочи, че планираният ветропарк ще има следните въздействия върху птиците:

- Висок риск от сблъсък в зоната от 0 м до 220м над земята и в полоса от около 5 км напречно на прелетния път Via Pontica;
- Барьерен ефект в същата зона;
- Влошаване качествата на местообитания на птиците в района на ИП;
- Прогонващ ефект в района на ИП.

Намираме това твърдение за необосновано, неподкрепено с данни от достоверни източници и в противоречие с наличните данни от надеждни и скоростни изследвания.

а) Рискът от сблъсък е в обхвата на витлата, които попадат (в най-лошия вариант) в зона от 33,5 до 202,5 м над земята (ДОВОС, стр. 201), или пояс с височина 169 м. Тази зона включва буфер от 3м под и над витлата заради завихрянето. Под 33,5 м и над 202,5 м не може да се твърди че има риск. С твърдението за риск във височинен пояс от 0 м до 220 м, становището преувеличава височината на зоната с 30%.

Рисковият прозорец на настоящото ИП, разгледан в модела на риск от сблъсък, представлява плоскост с проекция изток-запад от 4,142 км и височина 169м, която е височината на гореописания височинен пояс (ДОВОС, стр. 201-202). Подобно на изчислението на височината, дължината на проекцията също така включва буфер, в размер на 3 роторни диаметъра от двете страни на физическата проекция с дължина 3,203 км. Полоса от 5 км, цитиран в становището, визира общата проекция на настоящото ИП заедно със свързаното ИП, отново с буфер от общо 6 роторни диаметъра.

Трябва да се отчете също така, че проекцията на рисковия прозорец не е плътна преграда – спазвайки техническите и нормативните изисквания, ветрогенераторите са разположени на значителни отстояния – от няколко метра до над километър един от друг (вж чл. 141а от Наредба № 14 от 15.06.2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия). Действителният обхват на витлата (с буфер) представлява 21% от рисковия прозорец на настоящото ИП, и 39% от рисковия прозорец на настоящото ИП заедно със свързаното ИП. Важно е да се отбележи, че тези проценти са консервативно изчислени, защото не отчитат степента на препокриване на обхвата на ветрогенератори по траекторията на прелет – в това изчисление 3-измерното пространство на ИП е разгледано опростено като 2-измерна плоскост.

Както е описано на стр. 203 на ДОВОС, резултатите от моделиране на риск от сблъсък показват, че рискът не е висок: „*Обобщените оценки (...) показват, че за болшинството от видовете, които теоретично биха могли да се появят на територията на ИП, прогнозните сблъсъци са незначителни – 1/100 екземпляра на сезон или по-малко, и теоретичен риск от сблъсък за един екземпляр при прелет през територията на ИП в размер на около 0,025% за настоящото ИП и 0,044% за настоящото ИП заедно със свързаното ИП. Теоретичният риск от сблъсък също така е нисък дори в най-лошия случай – под 0,4% за настоящото ИП заедно със свързаното ИП.*“

Резултатите от моделиране показват сравнително по-висок риск (а не висок риск в абсолютни измерения) за ограничен брой видове заради специфични за тях фактори. За тези видове, както и за видовете с по-неблагоприятен природозащитен статус (независимо от изчисленото ниво на риск), са предложени смекчаващите мерки, резюмирани по-долу и подробно описани в раздел 8 на ДОВОС, раздел 6 на ДОСВ, и плана за изпълнение на мерките – Приложение 16 към ДОВОС. Считаме, че изпълнението на мерките снижава риска за тези видове също до незначително ниво.

б) Твърдения барьерен ефект в гореописаната зона, както и в по-широк периметър, е разгледано подробно на стр. 29 до 36 от ДОСВ и на стр. 259-270 от ДОВОС, както и вид по вид в анализа на видовете, предмет на опазване в ЗЗ, на стр. 65-148 от ДОСВ.

Всички регистрирани птици по време на миграция и предмет на опазване в разглежданите защитени зони са оценени и разгледани подробно в доклада по ОСВ. Това че ИП попада в обхвата на миграционния коридор не означава че ще окаже съществено влияние върху мигриращите птици. В раздел 5.7.2.2 на ДОВОС (стр. 122-125) е анализирано значението на площадката за миграцията, включително на световно застрашени видове, на база на данните от мониторинг. Между заключенията на анализа са, че „По отношение на грабливите птици районът не изпълнява критериите за „място с тесен фронт на миграция““, и „Миграцията на реещи се водолюбиви птици (щъркели, пеликани, жерави) в района на изследването не е интензивна“.

Преминаването на всеки един вид е свързано с определени условия, главно метеорологични, което няма как да бъде предвидено, но могат да се вземат мерки за спиране на ветрогенераторите при необходимост. С напредването на технологиите и възможността за използването на съвременни системи за ранно предупреждение и контрол са предвидени и заложили мерки в докладите за недопускане на смъртност при птиците.

В допълнение, посочените 80 км попадат в района на Добруджа върху сушата, а голяма част от птиците летят и се придвижват над морето. Така част от птиците прелитат безпрепятствено като не следват релефа на крайбрежието, а преминават направо над Черно море.

Ако се приеме че ветрогенераторите създават ясна бариера, това означава че е невъзможно преминаването на гъските на юг от двете езера Шабленско и Дуранкулашко, като през последните години се установи че има концентрация на гъски в района на Бургаските езера. Така отново става ясно че няма ясна бариера и гъските безпрепятствено преминават и прелитат в избраните от тях посочи. Отново напомняме че територията над Черно море остава свободна и всички птици безпрепятствено преминават. Относно прелетите за паша, терените около езерата остават свободни и биват предпочитани за изхранване от гъските. Както е обяснено подробно по-горе по отношение на риска от сблъсък, становището преувеличава размера на зоната с поне 30%.

В становището на БДЗП са дадени примери за установени случаи при които е затруднено или невъзможно преминаването от червеногушите гъски, но не е посочено колко пъти са преминали безпрепятствено. Визираните случаи касаят вятърният парк на Мицубиши, който е екстреман пример. Този парк има най-голямата плътност на разполагане на ветрогенератори в България, основно заради малкият диаметър на ротора на ветрогенераторите там. Настоящото ИП предвижда ветрогенератори с много по-големи ротори, следователно много по-големи отстояния между ветрогенераторите – от няколко стотин метра до над километър.

Както е обяснено в ДОСВ, стр. 167, районът, в който е разположен ветропарка, не покрива изискванията на дефиницията за „място с тесен фронт на миграция на птиците“. В района на с. Горичане и с. Пролез, по време на миграция, не е установен интензивен прелет на птици. Миграцията на реещи се водолюбиви птици (щъркели, пеликани, жерави) в района на изследването също не е интензивна.

БДЗП също така пренебрегва факта, че барьерен ефект е констатиран само за малцинство от разглежданите видове. Точно тези видове са взети предвид в описанията в доклада смекчаващи мерки, които предвиждат спиране на ветрогенератори при проява на индивиди или ята от тези видове. Спорно е дали спрял ветрогенератор въобще представлява бариера, защото заема въздушно пространство, който е само около 15% от обема на пространството, заето от въртящ се ветрогенератор в даден момент, що се касае модела ветрогенератор, разгледан за най-лошия случай в модела на риск от сблъсък. Предвид това, считаме, че предложените мерки предотвратяват барьерния ефект за тези видове, за които е констатиран по принцип.

Твърдяното наличие на „твърденията, че липсва барьерен ефект ако [ветрогенератори] са разположени на регулярните коридори за прелет на птиците“ не е обосновано. Липсва такава твърдение в ДОСВ.

в) Твърдяното влошаване на качествата на местообитания не е обезпечено с конкретни факти. В съседство до всеки ветрогенератор се намират територии от същия характер които предоставят същите условия за обитаване. Влошаване на качествата на местообитания касае видове които имат изключително териториално поведение и не биха предпочели други площи. Такива видове липсват.

Освен това, влошаване качествата на местообитание ще се окаже върху много малка част от него отнета от фундаментите на ветрогенераторите и част от пътищата към тях. Както е описано в рекапитулацията на стр. 14 от ДОВОС, трайно засегнатите площи (които до голяма степен се препокриват с вече засегнати площи за селскостопански пътища) от настоящото ИП възлизат на 54 дка, съответно 144 дка общо за настоящото ИП заедно със свързаните ИП. Тези стойности представляват съответно 0,14% и 0,36% от земеделските земи в землищата на с. Горичане и с. Пролез.

г) По отношение на твърдения прогонващ ефект, той също така може да окаже въздействие при отнемане на значително големи площи, което не е случай, както е описано в предходния абзац. Прогонващият ефект е анализиран по-подробно на стр. 270-272 от ДОВОС, със заключението, че по-малко от 1% от приложимата площ ще бъде отнета, отчитайки кумулативният ефект на ИП за ветрогенератори в общините Шабла и Каварна.

По отношение на методологическите слабости, които авторите на становището твърдят по отношение на цитирани мониторинги на близкия ветропарк „Св. Никола“, не са съществени за направените заключения. По отношение на череногушата гъска, направеното заключение е:

„Заключение за въздействието върху вида Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*): Възможни са преки въздействия върху вида вследствие на намаляване на трофични територии. Не се очаква значително отрицателно въздействие върху този вид вследствие реализацията на предложението. Дейността може да предизвика кумулативни отрицателни въздействия върху зимуващите птици. Възможно е прилагането на смекчаващи мерки.“ (ДОСВ, стр. 221)

В допълнение, самият факт че до момента няма отчетена смъртност на гъски в района на ВЕП „Св. Никола“ красноречиво показва, че липсва значително отрицателно въздействие. Твърденията за смъртност и вероятен сблъсък не са налични. Независимо от отстоянията на хранещите се гъски от ветрогенераторите, не се наблюдава значително влияние което да се разглежда с цел преустановяване на процедурите по ИП.

По отношение на твърдението на авторите на становището, че „Тези проучвания [в района на Приморска Добруджа] са международния опит, търсен от авторите на ДОСВ“, това не е обосновано. Авторите на доклада по ОСВ са имали предвид проведени проучвания върху влиянието на ветрогенераторите на червеногушите гъски в друга държава различна от България. Няма международна база за сравнение която да се използва при анализите.

По отношение на твърдението на авторите, че „по-големите съоръжения биха предизвикали по-голям ефект на прогонване от по-малките“, това не е обосновано. Модерни, по-големи ветрогенератори се поставят със значително по-малка плътност от предходните поколения по-малки ветрогенератори. Погледнато на ниво вятърен парк, отнетите пространства са сходни, като ефекта на плътността компенсира евентуалното въздействие, предизвикано от размера, за което авторите не предлагат доказателства.

Твърдението на авторите на становището за „съвсем нов случай [комбинирането на по-малки и по-големи ветрогенератори], който е непроучен, но със сигурност има кумулативен ефект“ не е обосновано. Липсата на обосновааност се съдържа в самото твърдение, с признанието, че случаят е „непроучен“.

## 2. Относно правната допустимост на ИП.

Според БДЗП са налице достатъчно документи, според които не е целесъобразно и законосъобразно да бъдат изградени повече ветрогенератори в Приморска Добруджа, включително и на площадката на инвестиционното предложение. Поддържа се, че възложителят не е направил внимателен избор на местоположение на площадката при отчитане на цялата налична информация за местоположение на зони, важни за биоразнообразието. Изтъква се, че възложителят не е съобразил Картата на зонирание на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори.

Намираме предложеното тълкуване на приложимата нормативна база за неточно и вероятно манипулативно, несъобразено както със системата на източниците на правни норми в областта на екологичното законодателство и енергетиката, така и с тяхната цел.

Картата на зонироване на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори има стратегически характер, но не е директно инвестиционно приложение. Нейната цел е да подпомогне институциите да вземат информирани решения на национално и регионално ниво за развитието на вятърната енергетика, съответно къде е разумно да бъдат насочени инвестициите в подобряване на бизнес средата за развитие на вятърна енергетика по начин, по който да не се влиза в конфликт с опазване на птиците. Според авторите на Картата, сумарната площ, заемана от зоните с висок риск за птиците е приблизително 70% от територията на страната. Очевидно е, че при такава голяма площ всяка една от алтернативите, разгледани от всеки инвеститор на територията на България, ще оказва някакво въздействие върху биологичните видове в страната, като няма съмнение, че единствената, която не оказва такова е „нулева алтернатива“, т.е. отказ от инвестиране. Картата на зоните с риск за птиците от ветрогенератори показва цялата източна част на България в дълбочина като зона с висок риск, което сме анализирали в ДОСВ. Изискването за такива зони е да проведе задължителен ежегоден мониторинг, ОВОС и ДОС. В съответствие с дадените ни от РИОСВ-Варна указания сме провели ежегоден мониторинг, оценка на въздействието и оценка на съответствието.

Без да оспорваме изводите, направени от авторите на Картата, нито да омаловажаваме нейната важност, следва да подчертаем още веднъж, че Становище №1-1/2019 на МОСВ по екологична оценка на ОУП на Община Шабла не изключва реализацията на ИП за ветрогенератори на територията на Община Шабла и допуска след 2020 г. процедиране на ИП за ветрогенератори на територията на отделни имоти, разположени в устройствената зона за земеделски нужди. При приемането на ОУП са отразени всички предписания, дадени в екологичната оценка, изработена по възлагане на МРРБ и одобрена със становище на Министъра на околната среда и водите. ОУП на Община Шабла е общ административен акт от по-висок ранг спрямо конкретните ИП, които следва да се съобразят с неговите предвиждания. При условие, че МОСВ счита за допустима реализацията на ИП на територията на община Шабла, при прилагане на условията, посочени в Становище №1-1/2019, то и ние считаме, че е възможно при прилагане на най-добрите и съвременни стандарти за оценка на въздействието и предприемане на мерки за смекчаването му, на избраната територия да бъде процедирано инвестиционно предложение за ветрогенератори.

Конкретно за територията, в която попада ИП в Картата е посочено, че район Шабла има най-добри ветрови условия в страната, но попада в зона с висок риск за птиците от изграждане на ветрогенератори, като също така е технически пренатоварен с мощности. Направена е препоръка правителството да предприеме специфични мерки за този район, за да разреши проблема. През годините след приемане на Картата същата не е актуализирана, но междуременно проблемът с липсата на капацитет на преносната мрежа, ползвана за отдаване на произведена електрическа енергия от съществуващите и нови вятърни паркове в голяма степен е разрешен благодарение на сериозните инвестиции в реконструкция на съществуващите преносните способности на ЕСО ЕАД.

Също така, трябва да се отчита информацията от таблица 6.7.4-1 от ДОВОС (стр. 255)“: ИП за 2 127 бр. ветрогенератори са загубили правно действие откакто е изготвено картата за зонироване през 2013 г. Този брой представлява повече от 2/3 от ИП за ветрогенератори, някога процедирани. Към 2013 г., малко след преустановяването на преференциалните цени за изкупуване на ел. енергия от ВЕИ, което предизвика масово прекратяване на инвестиции, почти всички ИП някога процедирани, все още не са изгубили правно действие. Никъде в Картата не е посочено, че капацитетът за инсталирана ветроенергийна мощност в Приморска Добруджа е изчерпан, дори напротив – посочено е, че техническият и екологичен потенциал за изграждане на ветрогенератори е изчерпан само за два района в Добруджа северно и източно от Добрич със средно висок риск и висок риск по време на миграция (категория б) – стр. 115, т. 5 от Картата.

### **3. Относно твърдението за наличие на функционална връзка между защитените зони за опазване на зимуващи водолюбиви птици.**

Твърдението на авторите, че „функционалната връзка между тези защитени зони е от ключово значение“ не е обосновано, защото не е подкрепяно с факти.

Площта попадаща между защитените зони е разгледана относно влиянието на ИП и всички съпътстващи елементи като кабелни трасета, пътища, кранови площадки и др. Придвижването на птиците е разгледано и отразено в представените данни от многогодишни мониторинги. Например на стр. 229-230 (фиг. 5-73) от ДОСВ е констатирано придвижване между Шабленско езеро и терен на североизток от

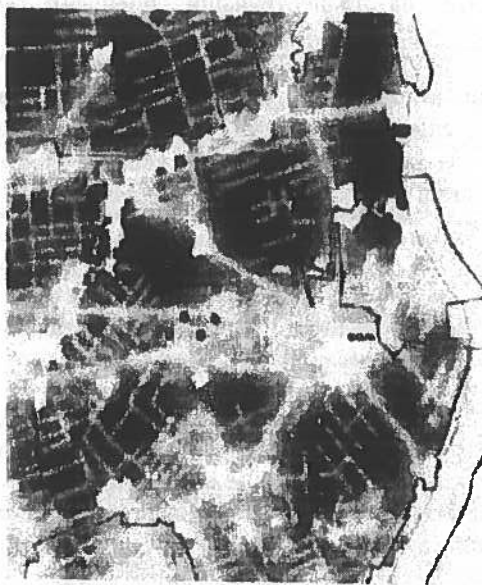


площадката на ИП. Но данните от мониторинг не показват твърдяната функционална връзка, която да бъде разгледана. Въпреки липсата на данни от мониторинг за функционална връзка, възможността за връзка е анализирана подробно в анализа на бариерния ефект на стр. 29-36 от ДОСВ, като е констатирано наличието на достатъчно коридори между защитените зони, дори без да се отчита горечитираното отпадане на 2/3 от ИП за ветрогенератори.

Наличието на четири защитени зони в близост безспорно е от огромно значение за опазването на птиците и техните местообитания. Именно там не се допуска изграждането на ветрогенератори и зоните остават свободни за обитаване. Птиците не различават граници и зони те се придвижват по най-безопасните за тях места и с най-добри възходящи течения, тоест това че няма ветрогенератори в посочените зони само ще позволи тяхното безпрепятствено преминаване. Зоните, които остават свободни от ветрогенератори като приморските зони дават и достатъчно свободна територия над морето за прелет. Много добре известен факт е че гъските предпочитат да се хранят близко до местата където нощуват (в случая Шабленско и Дуранкулашко езеро и Шабленска Тузла), те прелитат до площи съседни с водните обекти, като една от главните им цели е пестене на енергия. Тоест не е необходимо да навлизат навътре в сушата и да търсят храна на територията на ИП, и данните от мониторингите подкрепят това. С изграждането на ИП няма да бъдат влошени или унищожени местата за зимуване на червеногушата гъска, поради това че вида все по рядко се среща на територията на страната, свързано с глобалното затопляне и липсата на сняг. Дори и при наличие на вида в пространствата около езерата има достатъчно свободни терени за изхранване. В доклада по ОСВ от страница 196 до 223 подробно е разгледано и оценено влиянието на ИП върху вероятно обитаващите червеногуши гъски.

Цитираната в доклада фигура „Модел на пригодността на хранителните местообитания на червеногушата гъска в Приморска Добруджа“ от „Наръчник за добро планиране на развитието в районите на зимуване на червеногушата гъска“ е използвана за да се покаже как засяга най – значими за гъските терени, тези за нощувка и изхранване. Терените за нощувка не се засягат по никакъв начин понеже ветрогенераторите са отдалечени на около 10 км. от най – близкото място за нощувка Шабленско езеро. В наръчника е посочено че „.....червеногушите гъски се хранят в полетата до 10 km от езерата или остават непосредствено до техните брегове“, което е показателно за предпочитаните места за изхранване. Също така ИП се намира по границата и извън тези 10 км които биха се използвали при наличие на гъски, все по малко наблюдавани през последните 5 години.

Авторите на писмото говорят за изместване на контура на ИП, показан в фигури 1-4 и 5-65 (всъщност 5-62) на ДОСВ. Контурът отразява теренът на ИП преди изменението му (актуализирани са само частите от ДОСВ, предмет на указания от РИОСВ-Варна). По-правилен подход при извършеното намаление с 65% на броя на ВГ при изменение на ИП е отразяване на оставящите точки по фигурата, съгласно местоположенията, показани във фиг. 1-1 на ДОСВ:



Фигура 1. Съчетание на фиг. 1-1 и 1-4. Със син цвят е отбелязано местоположението на всеки един от 7 ВГ

От сравнението на фиг. 1-1 и 1-4 е видно, че почти всички точки, в които ще бъдат изградени ветрогенератори попадат в земи с ниска пригодност. Само ВГ №ПІ попада в зона с по-висока пригодност. Следва да отбележим, обаче, че подложката на фигурата показва резултати от моделиране, а емпиричните данни, събрани от мониторинг показват друго – че предпочитаните места за хранене на червеногушата гъска са до 8 км от крайбрежието (ДОСВ стр. 210). ВГ №ПІ се намира на повече от 11 км от крайбрежието.

Важно е да се отбележи също така, че при изготвянето на модела на картата са използвани данни от годините с най – високи числености на червеногушите гъски. Този период е разгледан и оценен в доклада по ОСВ в раздела за червеногушата гъска от 196 до 223 страница. Известно е, че все по малко гъски обитават територията на страната. Липсата на един вид не означава, че той трябва да бъде пренебрегван, но това че вида се среща само през зимата и с промените на климата се променят и неговите предпочитания за обитаване е важно за неговото опазване по местата където се среща.

#### **4. Относно твърдението, че в ДОСВ не е разгледан кумулативният ефект на ИП със съществуващата електропреносна мрежа и други видове инфраструктура**

Твърдението на авторите, че „кумулятивния ефект се генерира и от съпътстващата електропреносна структура, която ще се наложи да бъде увеличена заради ветроенергийните мощности“ не е обосновано, защото не отчита фактическото положение в района.

Спрямо дадените насоки и препоръки по време на консултациите с РИОСВ - Варна е извършен подробен анализ на кумулативно въздействие в различни аспекти представени в доклада по ОСВ от 18 до 28 стр., както и от 35 до 40 стр. При изготвянето на анализи и изчисления свързани с кумулативния ефект са включени всички ветрогенератори и съпътстваща инфраструктура имаща сходен характер – пътища, кабелни линии, подстанции, и др., и са взети предвид в анализа съответните засегнати площи.

По отношение на електропреносната мрежа, както е посочено на стр. 132 на ДОВОС, настоящото ИП не е свързано с изграждане на нова въздушна електропреносна мрежа, която да бъде оценявана и да окаже отрицателно влияние върху птиците, а съществуващата електропреносна мрежа ще поеме напълно произвежданата електроенергия. Както е описано в договора за присъединяване (Приложение №8 към ДОВОС) подстанцията на обекта се присъединява чрез разкъсване на съществуващия вече ВЕ 110 kV „Дропла“. Електропроводът преминава през УПИ 16095.15.26, обозначен за изграждане на подстанцията. Разкъсването ще промени трасето на електропровода минимално, в рамките на няколко метра, без изграждане на допълнителна преносна мрежа. Единствените процедурирани инвестиционни предложения за преносна инфраструктура отделно от ветрогенератори в област Добрич през последните години касаят реконструкциите на съществуващи преносни електропроводи. Инвестиционни предложения за изграждането на нови такива не са процедурирани.

*Твърденият важен пропуск*, че „от оценката на кумулативния ефект е изключено кумулативното въздействие на съществуващата електропреносна мрежа“ не е обосновано. Щеше да има насока от РИОСВ-Варна ако беше важно да се включи съществуващата електропреносна мрежа в оценката. Вярно е твърдението, че има голяма смъртност от електропреносната мрежа, но това важи и е още по голямо въздействие от автомобилния трафик, също и нерегламентираният отстрел на гъски в района на езерата. Ако следваме логиката на авторите на становището то трябва да се извърши анализ на кумулативното въздействие и на автомобилите свързани с превозването на ветрогенераторите и всяка автомобилна техника по време на изграждане и поддръжка. Извършени са анализи в обхват, съгласуван с РИОСВ-Варна.

При изчисляването на кумулативния ефект са взети предвид всички изградени ветрогенератори и процедурирани ИП за ветрогенератори които не са загубили правно действие. На основание чл. 93, ал. 8 и чл. 99, ал. 12от ЗООС, решенията по ОВОС се обявяват за загубили правно действие с решение на компетентния орган, ако реализацията на ИП не е започнало в 5 годишния срок от датата на влизане на решението в сила. Възложителят е длъжен да разгледа кумулативния ефект на всички ИП, чиито решения по ОВОС изрично не са обявени за загубили правно действие, включително ако това обстоятелство не е налице за ветропарк „Смин“. Спрямо дадените насоки и препоръки по време на консултациите с РИОСВ - Варна в доклада е извършен подробен анализ на кумулативно въздействие в различни аспекти представени в доклада по ОСВ от 18 до 28 стр., както и от 35 до 40 стр.

Твърдението на авторите, че „северно от Пролез няма изградени или в процедура вятърни паркове, което променя местоположението на площадката от „във вътрешността“ на „в северния край“ и поставя новите ветрогенератори на първа линия когато мигриращите птици прелитат на юг през есента“ не е обосновано. Северно от с. Пролез се намират три съществуващи вятърни парка, „Анемос“, „Нейково-1“, и „Уинкдрафт Симонсфелд“, и са процедирани 9 бр. ветрогенератори на „Уинкдрафт Симонсфелд“ и 1 бр. на „Анемос“. В становището се твърди, че методът на анализ допуска равно разпределение. Никъде в текста на ДОСВ не се твърди че ветрогенераторите са „разположени равномерно в Добруджа“. Напротив от стр. 29 до 35 в ДОСВ са дадени карти с разположението на ветрогенераторите, което показва тяхното фактическо състояние. Всъщност, основните разгледани параметри са засегнати площи и обеми като дял от общата площ или обем. Изчислението на параметрите дава един и същ резултат независимо от разпределението на ВГ и съпътстваща инфраструктура. Групирането на ИП на места са местни въздействия, които следва да се разгледат от съответните ИП, не кумулативни.

Твърдението, че „Разглеждането на кумулативния ефект в ДОСВ предполага, че... птиците летят в предвидими, ясно дефинирани траектории, които предварително съобразяват с наличните препятствия по пътя си“ не е обосновано. Авторите на становището не представят доводи в подкрепа на твърдяното предположение. А напротив, думата „траектория“, използвана във връзка с птици се намира единственото на стр. 224 на ДОСВ, в смисъл че птици могат „да предприемат изменение на траекторията на полета“ така че да избегнат препятствия като ветрогенератори – т.н. поведение на избягване.

##### **5. Относно разглежданите в ДОВОС смекчаващи мерки.**

БДЗП сочи, че липсва по-ангажираща концепция за системата за ранно предупреждение за предотвратяване на сблъсък. Излага бланкетни твърдения, че системите за ранно предупреждение не са ефективни в райони с висок риск за птиците.

Предложените от нас смекчаващи мерки са базирани на подробен анализ на риска от сблъсък. Оценката на риск от сблъсък е извършена на база на базата на многогодишните данни, събрани от мониторинг, с допускане на най-високи числености някога регистрирани (дори да са далеч в миналото). Моделът отчита числеността, наблюдавана височина на прелет, размери на вида, скорост на прелет, поведение на избягване, физическите параметри на вятърния парк и много други параметри. Методологията на моделиране и резултатите от модела са резюмирани в раздел 6.7.2 „Въздействие върху животинския свят – Въздействие чрез риск от сблъсък“ (стр. 198-203) на ДОВОС и са изложени подробно в Приложение 24 към ДОВОС. За всеки вид, регистриран на терена на ИП или предмет на опазване в най-близките защитени зони има оценка на риск от сблъсък.

Методиката на оценката на риск от сблъсък изрично взема предвид физическите параметри на ветрогенераторите, както е описано на стр. 201 на ДОВОС. В резултат на това, системата за ранно предупреждение, базирана на тази оценка, реагира приоритетно на птици от видовете, които са изложени на риск от значителни въздействия и смекчава същия риск.

За най-чувствителните видове, се предлага изграждане и внедряване на съвременна система за постоянен мониторинг и контрол, с технология базирана на камери и изкуствен интелект, която да извършва ранно известяване и автоматично изключване на съответните ветрогенератори при възникване на риск от колизии с птици ( ДОВОС стр. 325, т. 17). Предвижда се да се разработи подробна методика преди въвеждане на ветропарка в експлоатация, за условията и реда за спиране на съоръженията при започване на работа и известяване от системата за мониторинг и контрол за застрашително приближаване на индивиди или ята от определени видове птици. Системата постоянен мониторинг и контрол изключва на съоръженията при установяване на значими струпвания от птици или единични екземпляри навлизащи в предварително зададена буферна зона около всеки ветрогенератор. Също така, специално по отношение на червеногушите гъски, при установяване на струпвания от този вид и хранене в непосредствена близост до застрашаващите ги близки съоръжения, те ще се спират, ако са налице атмосферни условия, които възпрепятстват ориентацията на птиците. По време на експлоатацията ще бъде провеждан едногодишен орнитологичен мониторинг за проследяване на въздействието на ветрогенераторите върху гнездящите и мигриращи птици в района, вкл. установяване на преки сблъсъци на птиците с ветроенергийните съоръжения, оценка на риска и загубите за популациите с цел прилагане на адекватни мерки за своевременното им отстраняване.

Параметрите на системата за ранно предупреждение са подробно обсъдени с БДЗП по време на двете проведени консултации с дружеството, а конкретно втората от тях бе проведена изрично за обсъждане на пример за такава система и добрите практики в тази връзка. Възложителят има задължение да изгради тази система като част от ветроенергийния парк. Системата е технологично решение, базирано на камери и изкуствен интелект и ще идентифицира и реагира на всички видове със сравнително висок риск от сблъсък. Такива системи разпознават от разстояние и в реално време птици от видове, зададени в предварително заложен списък. Реагират на приближаването на такива видове, като забавят въртенето на засегнатите ветрогенераторите и при преминаване на границата на предварително зададена буферна зона изключват същите.

Конкретен пример на противното е прохода „Алтамонт“ в щата Калифорния, който едновременно е един от най-плътните площи в света за инсталирани ветрогенератори и един от най-плътните местообитания за гнездене на златния орел. Операторът на вятърен парк в прохода успешно е внедрил такава система за ранно предупреждение „Идентифлайт“, която работи ефективно за предотвратяване на сблъсъци.

Възложителят е провел срещи с няколко доставчика на такива системи, събрана е информация за различни технологични решения, ефективността на системите, включително в райони с висок риск за птиците. Инвеститорът е споделил такава информация по време на втората консултация с БДЗП.

**6. Относно твърдението, че ДОСВ представя некоректно измерената популация на застрашени видове на територията на инвестиционното предложение и Кернел модел, публикуван от БДЗП.**

Констатациите са подвеждащи. В ДОСВ на четири места е посочено че „световно застрашени видове...“ на стр. 51 и 52 описваща Защитена зона BG 0000156 „Шабленски езерен комплекс“, на стр. 176 касаеща гнездящите птици установени на територията на ИП и на стр. 189 касаещо се за грабливите птици на Приморска Добруджа. В така посочените цитати никъде не се твърди че на територията на ИП през годините на проучване не са установени „световно застрашени видове“. В допълнение, фразата „неблагоприятен природозащитен статус“ не фигурира в текста на ДОСВ въобще. Всеки вид птица предмет на опазване в разглежданите защитени зони по отделно е разгледан и направена оценка на типовете въздействие, като безпокойство, преместване, риск от сблъсък, бариерен ефект и загуба на местообитание.

Видът обикновена калугерица не попада в списъка на световно застрашените видове. Оценката му в червената книга на IUCN е NT (<https://www.iucnredlist.org/species/22693949/111044786>). От над 166 хил. видове, включени в червената книга, само 28% от тях за световно застрашени, тези оценени с обозначенията VU, EN, CR, и EW. Подобно, видовете къдроглав пеликан, степен блатар, и синявица не попадат в категориите от червената книга, които се считат за световно застрашени.

Твърдението на авторите на становището, че „Предложението за промяна [в карата, базирана на кернел модела] не почива на конкретни проучвания, които са равностойни на проведените за целите на публикуваната от БДЗП карта и не представят статистически свои изследвания“ не е обосновано. Разделът на ДОСВ „Резултати и анализи относно зимуващи на територията птици“ на стр. 176-190 съдържа систематичен преглед на статистически и други данни от зимните мониторинги. Чрез този анализ са установени границите на пашата на гъските, който обосновава цитираното предложение за промяна.

Авторите на становището пишат „В същото време се твърди, че гъските ще могат свободно да се хранят в защитена зона Било, без това да е също обезпечено с факти.“ Това не е обосновано. Точният цитат от ДОСВ е „33 Било има значителен свободен ресурс за хранене на гъски без безпокойство и прогонване“ (стр. 221). Това е подкрепено от констатацията в по-предходното изречение, че „Установено е интензивно хранене на гъски в 33 Било през периодите с големи струпвания и периодите с ловна преса.“ Самите автори констатираят отпадането на ИП за вятърен парк „Смин“, който попада в 33 „Било“, което е от значение за констатирана липса на безпокойство и прогонване там.

## 7. Относно твърдението, че предложените алтернативи не са оценени надеждно (т. III-6)

В рамките на процедурата по ОВОС компетентният орган определя изисквания към обхвата, обема и съдържанието на оценката на съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони, включително възможни алтернативни решения и предложения за смекчаващи/компенсиращи мерки. Възложителят изработва ДОСВ с обхват, обем и съдържание и проучва възможни алтернативни решения, за които има съответни предписания от компетентния орган. Възложителят няма свободата сам да избере дали да проучва възможни алтернативни решения, съответно в какъв обхват, тъй като тези въпроси са регламентирани в ЗБР и подзаконовите актове, чието прилагане се осигурява от компетентния орган.

В т. 7 от ДОСВ сме разгледали алтернативни решения по отношение на територията, конфигурацията на ВЕП, броя на турбините, техническите параметри и др. и сме направили оценка на тяхното въздействие върху защитените зони, както ни е указано от РИОСВ Варна. Настоящото ИП за изграждане на 7 бр. ветрогенератора и промяна на техническите им характеристики е част от проект, стартирал през 2009 г., като към онзи момент инвеститорът е разгледал алтернативен проект „Климентово“, територията на който е попаднала в ЗЗ „Батова“ едва по-късно със Заповед № РД-129 от 10.02.2012 г. на министъра на околната среда и водите за обявяване на защитена зона „Батова“.

## 8. Относно твърдението за възможно предизвикване на значителни промени в ландшафта и визуалното му възприемане и риск за човешкото здраве на живеещите в околните селища.

В доклада по ОВОС е разгледан раздел за влияние върху човешкото здраве което показва че няма риск за хората живеещи в близките населени места. Изводите на раздел 6.8 „Вредни физични фактори“ на ДОВОС (стр. 306-307) по отношение на шум, вибрации, и други фактори потвърдят това, както и анализа на визуално въздействие на стр. 315-318. Според шумовия доклад (Приложение №23 към ДОВОС), прогнозните нива на шум, отчитайки кумулативния ефект, съответстват с нормативните изисквания.

В подкрепа на това, по служебен път РИОСВ-Варна е получила положително становище от РЗИ-Добрич с изх. №10-83-1/21.08.2024 г., при няколко условия, включително следните:

- Спазване изискванията на Наредба №6 за показателите за шум в околната среда;
- Представяне на протоколи от проведени изпитания при въвеждане в експлоатация, удостоверяващи, че стойностите на измерените нива на шум, вибрации и електромагнитни лъчения по регулационните граници на най-близките населени места и в най-близките жилищни сгради и помещения до обекта са в съответствие с действащото законодателство

Планираните ветрогенератори не могат да бъдат въведени в експлоатация ако не отговарят на посочените условия.

Твърдението на авторите, че ветрогенераторите „причиняват значителни промени в ландшафта и визуалното му възприемане“ не е обосновано, както е обяснено в предходния раздел в настоящото становище.

## III. С оглед изясняване на информацията от доклада по ОВОС, прилагаме и нашите аргументирани отговори по повдигнати въпроси на общественото обсъждане от присъстващи в залата и отразени в протокола:

1. Въпрос от инж. Иванка Казакова: Да уточним какъв точно доклад обсъждаме. На Интернет страницата на МОСВ е качена информация за три ИП на Възложителя по 7 перки. Ще има ли процедура и обществено обсъждане за тях, защото говорим за общо 21 перки?

Отговор: Видно от интернет страницата на РИОСВ, организираното съвместно обществено обсъждане е за доклад за оценка на въздействието върху околната среда (ДОВОС) за инвестиционно предложение (ИП) за „Изграждане на седем ветрогенератора и промяна на техническите характеристики на същите –

височина на кулата до 125 м., диаметър на ротора до 163 м., мощност до 8 MW“ в ПИ: 58596.11.157, 58596.14.57 в землището на с. Пролез, община Шабла и ПИ: 16095.14.193, 16095.14.189, с обособен път с идентификатор 16095.14.191, 16095.16.72, 16095.18.222 с обособен път с идентификатор 16085.18.224, 16095.28.134 в землището на с. Горичане, община Шабла, с Възложител „Нимекс – 2004“ ЕООД. Други инвестиционни предложения на Възложителя не са предмет на обсъждане.

**2. Въпрос от инж. И. Казакова: Изследванията на вятъра на каква височина са правени? На какви височини са монтирани сензорите? На какви височини сте мерили и какво е въздействието върху птиците? Кой е проектантът, изчислявал ветровия потенциал?**

**Отговор:** Информацията подробно е изложена в ДОВОС, но както е известно в България има множество постоянни ХМС (Хидрометрични станции), които измерват данни за вятър, обобщени в общодостъпен за всички Климатичен справочник за НРБългария, том IV „Вятър“. Въпреки наличието на достатъчно данни за ветровия режим, с цел да се избере най-ефективния модел ветрогенератор при минимално въздействие върху околната среда, но при максимално ползване на енергийния потенциал от вятъра на конкретното място, по инициатива на Възложителя, многократно са разработвани доклади за измерване потенциала на вятъра и изработване на прогнозни модели за разпределението на вятъра по посоки и сила (скорост), в съответствие с изискванията на чл. 136, т. 1 от Наредба № 14 от 15.06. 2005г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия (ДВ, бр. 53/2005г. с изм. и доп.). При стартиране на ИП през 2006г. Възложителят е провел прединвестиционни проучвания от събрани данни от ветроизмервателна мачта разположена в района на с. Горичане с координати N 430 33,765', E 280 28,057' и надморска височина 75 м. Получените сурови данни и проучвания доказват висок ветрови потенциал и оптимален енергиен капацитет на територията на ИП. Съгласно извършения одит средната скорост на вятъра на височина 50 м е 6,13 м/с, а ветровата енергия е 3.696 kWh/m<sup>2</sup>. В район, разположен по-югозападно от мачтата от други измервания са получени скорости на вятъра както следва: на 50 м - 5,91 м/с, на 60 м – 6,30 м/с, а на 70 м – 6,50 м/с. На база на получената информация за скоростта на вятъра е изчислено очакваното електропроизводство за различни ветрогенератори, актуални към него момент, височина на кулата до 105 м и диаметър на ротора до 93 м при височина на оста на ротора 105 м. Получено е годишно електропроизводство 7427 MWh за 1 генератор, което е с 1/3-та повече от по- вътрешните части на Добруджа. Средногодишната използваемост на вятърната енергия е около 37,7%. Това доказва, че избраната локация е най-подходящото място за добив на електроенергия от ветрогенератори. Докладите за ветровия потенциал са изработени от специализирани международни компании- като DEWI, UL Ltd., Deutsche WindGuard GmbH, SME Wind Ltd. и др. на база на получените сурови данни за вятъра и използване на специализиран софтуер за интерполиране на данни.

Предвид използването на ветрогенератори от ново поколение, Възложителят е поставил друга ветроизмервателна мачта на територията на ИП в ПИ №16095.14.190 в землището на с.Горичане. Тя ще послужи за събирането на данни за измерване скоростта и посоката на вятъра на височина 125м. от морското равнище. Съгласно протокол от монтиране на мачтата измервателните сензори са на височини: 60м, 80м., 100м., 119.75м, 125.50м.(топ анемометър на върха на кулата).

Ветроизмерването е с цел изследване на ветровия потенциал в района, за по-добро планиране на ИП и избор на най-подходящия модел ветрогенератори. Не се извършва с цел изследване въздействието върху птиците.

**3. Въпрос от инж. И Казакова: Опишете ми профила на ВГ. Защо тази перка не създава инфразвук след като няма мерене.**

**Отговор:** Самото съоръжение ветрогенератор се състои от фундамент, кула, гондола, перки, втулка на ротора и сигнални светлини. Най-общо казано, вятърната турбина е уред, който превръща вятърната енергия в електричество.

Подробно сме разгледали инфразвуковото въздействие на инвестиционното предложение в доклада по ОВОС. Важно е да се отбележи отново, че в съвременните ветрогенератори с подобряване аеродинамичния профил на перките и оптималното им разположение по въздушния поток, генерирания инфразвук практически се свежда до минимум. (ДОВОС, раздел 6.8.1 „Генерирани физични фактори – Инфразвук“ – стр. 276) Проблеми, свързани с инфразвук визират по-стари модели ВГ, които вече не се произвеждат.

Съществуват няколко международни стандарта, които обхващат проектирането на ветрогенератори и задават изисквания за минимизиране на инфразвук и вибрации. Те се разработват основно от Международната електротехническа комисия (IEC) и Международната организация по стандартизация (ISO). Най-важният от тях е IEC 61400-1. IEC 61400 е серията стандарти за ветрогенератори. Тази серия покрива различни аспекти от дизайна, тестването и сертифицирането на ветрогенератори. IEC 61400-1 покрива общите проектни изисквания, като взема под внимание структурните натоварвания и аеродинамиката, важни за минимизиране на вибрации. Този стандарт включва изисквания за устойчивост и надеждност, които също спомагат за намаляване на нежеланите вибрации и шум. Всички модели ВГ, разгледани за инвестиционното предложение, са проектирани и сертифицирани в съответствие с международния стандарт IEC 61400-1, който предотвратява генериране на вредни нива инфразвук.

Следователно, при спазване на тези стандарти и добри проектни практики, ветрогенераторите не създават вредни нива на инфразвук, а нивата на звуково налягане са в рамките на безопасните стойности за околната среда и здравето на хората.

**4. Въпрос от Кирил Димов: Коментирате влиянието върху птиците, а разгледаво ли е влиянието върху здравето на хората? Това е тормоз. За птиците мислим, а за хората?**

Отговор: ИП е проектирано при спазване на отстоянията, определени в Наредба 14 и в ОУП на община Шабла. Спазени са нормативните отстояния за разположение на ветрогенераторите до най-близките обекти, подлежащи на здравна защита, дадени в раздел 1.4 от ДОВОС. Местоположението на площадките са съгласувани с РЗИ- Добрич. В хода на процедурата по оценка качеството на доклада по ОВОС, РЗИ- Добрич дава положително становище, като потвърждава, че проучванията и анализите отразени в доклада на Възложителя, са в съответствие с допустимите норми на шум, че имотите са отдалечени от населени места и отделяният шум няма да доведе до влошаване на параметрите на акустичната среда, тъй като нивата на шум ще са по –ниски от здравните норми, съгласно изискванията на Наредба №6/2006г. за показателите за шум в околната среда. Анализът на резултатите от изчисленията на кумулативния шумов ефект при едновременна работа на ветрогенератори в трикилометрова зона на района показва, че нивата на шум са в допустимите граници. Мониторинг по показател „шум“ не се налага поради голямата отдалеченост от населените места.

ИП не предвижда електропроводни въздушни линии (ВЛ) и открити разпределителни устройства (ОРУ), поради което не се прилагат изискванията на Приложение 2 към чл. 2, ал. 3 на посочената Наредба №7 и на Наредба № 16 за сервитутите на енергийните обекти (обн., ДВ, бр. 88 от 2004 г.), и не се определя като риск за здравето фактор на временно или постоянно пребиваващото население около обектите.

По отношение на визуалните въздействия, Възложителят е заложил мерки за превенция и контрол на негативните въздействия, чрез подходящо разполагане и ориентиране на турбините, както и боядисване на кулата на вятърната турбина в неотразяващ цвят. Правилното разположение и подходящото оцветяване на ветрогенераторите ще предотврати негативните ефекти върху здравето на хората, свързани с визуалния и психологичен дискомфорт.

Изготвен е шумов доклад, приложение №23 към доклада по ОВОС. Заключениета от него доказват, че няма вредни нива на шум и не преминават нормативно определените като вредни за човешкото ухо (видно от таблицата по-долу –извадка от доклада):

**Таблица 6.8.6-12 Максимални изчислени нива на шум в импонишните зони - кумулятивни**

№г.	Населено място в радиус от 3 км от границите на парка	Гранични стойности на еквивалентно ниво на шума*	Изчислен максимално ниво на шум от ВГ - Вариант 1	Изпълнено ли е нормативното изискване?
	Име	[dB(A)]	[dB(A)]	[Да/Не]
1	Пролез	45	40.9	Да
2	Горичане	45	42.9	Да
4	Видно-1	45	41.8	Да

Предвид всички анализи и изчисления, подробно описани в ДОВОС, може да се заключи че не се очакват неблагоприятни здравни ефекти, както за населението от най- близките населени места, така и за временно пребиваващите лица в непосредствена близост до площадката на обекта.

В становището ни няма нова информация, която се различава от представената в ДОВОС, не се налага извършване на нови проучвания и допълване на ДОВОС.

Не са налице обстоятелства по чл. 17, ал. 8 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, поради което хипотезата на чл. 39, ал. 10 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони е неприложима.

гр.Варна